

Hikmetli Özdeyişler

Edebiyatla parlayan dil, ışık saçan bir yıldız gibidir.

Edebiyat, insan ruhunun derinliklerine inen bir merdivendir; ruhun gizli sırlarını açığa çıkarır ve bu sırların hizmetinde etkin bir rol üstlenir. Elektrie benzer: görölmez ama aydınlatır. İdrak sahibi insanın zihnini yönlendirir; böylece derin ve zengin anlam, zihnın dünyasında süzölüp akmaya başlar. İşte bu yüzden dünya değişir. Zira edebiyat, kapıları, duvarları ve sınırları olmayan bir pazar gibidir.

Hikmetli özdeyişler, edebiyatın bir türüdür ve bu türler arasında seçkin, yüce bir konuma sahiptir. Aydın sanılan bu çağda bile hikmetli özdeyişlerden yoksun bir edebiyat eksik sayılır. Hikmetli sözlerle parlamayan bir çağ, geçmiş zamanların bilge filozoflarının ruh ve zihin süzgecinden geçmiş özünü yitirmiş demektir. Onların dağınık hâlde kalan hikmetleri, kuşaktan kuşaa, ağızdan ağıza aktarılır; nihayetinde bir gün kitapta toplanır, okunur, incelenir ve anlaşılır.

Hikmetli özdeyişler, çağların doruklarından süzölüp gelen derin ve sembolik zihinsel düşünceler barındırır. Farklı kuşakların ve zamanların eleğinden geçerek arıtılmış bu anlamlar; konuştuğumuz, duyduğumuz, düşündüğümüz, sevdiğimiz, nefret ettiğimiz, yaklaştığımız, vardığımız ve hayatın karmaşık yönlerini kavradığımız kelimelerle şekillenir.

Edebiyat, çeşitli meyveleriyle yücelir. Bilindiėi üzere, edebiyatta doygunluk yoktur; fakat aydın insan onu seçkin yollarla besler. Bu meyveler bir yol, bir araç ve lezzetli bir tattır. İnsanı mutsuz yalnızlıktan, hasta ve zayıf bir gerçekliğin çöküntüsünden, hayata yük olan ağırlıktan ve iç daralmasından çıkarır. Buna düşünsel hazlar ve içsel hâller de eşlik eder.

İnsan, büyük amacını ve hedefini keşfedebilmesi için anlamaya muhtaçtır. İşte edebiyat, bu yollardan biridir; insanın eline anahtarı verir. Anamlarının yakıcı ve sarsıcı gücüyle insanı harekete geçirir.

Franz Kafka (1883–1924), Batı düşüncesinin öncü isimlerinden biri olarak hayat hikâyesinde şöyle der: **“Edebiyat sayesinde cehennemden kurtuldum. Bizi ısıran, canımızı acıtan kitapları okumalıyız. Güzelliėi gören yetisini diri tutan insan asla yaşlanmaz.”**

Hayat yolculuğunda sevinç solduğunda ve derin bir uyuşukluk, belleğin kıyılarına vuran çalkantılarla huzursuzluk yarattığında, insan yardıma muhtaç olur. İşte bu esnada ataların özdeyişleri bu noktada güç ve bereket anlamına gelir. Uykudaki bilinçler için bir tebessüm gibidirler; kopuş ve gerileme anlarında yeni anlam kapıları açar, çorak toprağa verimli tohumlar ekerler. Kaygı ve umutsuzlukta cesaret verirler; bazen uyarı ve sarsıntı, bazen teselli, bazen öğüt, bazen şefkat ve teşvik, bazen de merhamet ve tevazu olurlar. Nitekim bir Süryani düşünür şöyle der: **“Kitapları dikkatle okumadan okumak boş bir iştir. Bu, rüzgâr ekenin fırtına biçmesine benzer. Gevşek temelli okuma, tanesiz bir başak gibidir. Anlamadan okuyan, çatıların otunu toplar; emeği boştur, faydasızdır.”**

Edebiyat, bu çağda dilsel ve kültürel değerleri baskılayan tehditlere karşı bir duruş ve mücadele tarzıdır. Bu nedenle **“Zamanın Hikmeti – Süryanice Halk Atasözleri”** adlı kitapta toplanan hikmetli sözleri okumak ve gizli anlamlarını öğrenmek; düşünce toprağını sürmek, yabancı otları ayıklamak gibidir. Bu sözler, kalbi yaralayan tortuları temizler, ruhu güçlendirir, duyguları yönlendirir. İnsanı yargıç değil, anlayan kılar. Sürekli kullanıldığında yalnızca hafızayı beslemekle kalmaz; insanî anlayışın terbiyesini de yeniler.

Bu ihtiyaçlardan ötürü halk atasözleri unutulur, hatırlanır, toplanır ve günlük yaşamda anlaşılacak ve kullanılmak üzere yeniden yayılır. Çorak bir çölde deve hörgücü nasıl güç ve emniyet kaynağıysa, bu sözler de insan için öyledir.

Daha önce de söylediğim gibi: **Farkındalık, yetim bilginin annesidir. Merhametli farkındalık olmasaydı, insan neye özen göstermesi gerektiğini bilmezdi; edebiyatın bu zor ve karanlık çağdaki gücü de harekete geçmezdi.**

Bu yüzden bilgelik ve merhamet ruhunu yeniden ayağa kaldırmalı; din adamları, aydınlar, edebiyatçılar ve toplum önderleri olarak kalıplarla yetinmemeli, öncü olmalıyız. Böylece kendimize ve edebiyatımıza hizmet edecek cesareti ve gücü kazanırız.

Bu giriş yazısını, kitabın yazarı; Süryanice dilinin direklerinden, edebiyat tarlasının çalışkan bir emekçisi olan saygıdeğer **Malfono Joseph Asmar Melki**’nin nazik isteği üzerine kaleme aldım. O, edebi mirasa âşık, dilimizin ruhuna gece gündüz hayat üfleyen bir emektardır.

Her insanın hikâyesi farklıdır; bu fark, hizmetinin meyvelerinde, emeğinde, alçakgönüllülüğünde ve içtenliğinde görülür. Samimiyetle itiraf etmeliyim ki, onun kaleminin

taşıdığı zekâ ve üretkenliğe çok şey borçluyuz. Eserlerinin zenginliğini görmek isteyenler, nesir ve şiir kitaplarına bakmalıdır.

Hikmet sözleri, sıradan edebiyat ve sosyal bilgiden ayrı bir alandır. Ahlâkî çözümlenin her yeri sardığı bir çağda, onların berrak hükmüne ve zaferine her zamankinden daha fazla ihtiyaç vardır. Aksi hâlde insan, yavaş yavaş ruhsal yoksunluk ve kaygı uçurumuna sürüklenir; hikmetli anlamlar belleğin kilitli kapılarında kaybolur.

Unutulmasın ki, bu hikmetli sözleri sürekli okumak, dünyanın her köşesinde kullanmak, bilginin ve bilincin kandilini yakar. İnsanı kendisi ve başkaları için sıcak bir yuva, güvenli bir sığınak hâline getirir; bencilliği kovar.

Son olarak, güçsüzlere kudret üfleyen Rab’be şükrediyorum. Bu kitabın doğru yola rehber, ruhu güçlendirici olmasını diliyorum. Umudum; düşüncenin, eğitimin, sözün ve yazının yeniden dirilmesidir.

Süryanice dilimizin umutları bugün kalplerin kapısını çalmaktadır. Güzel dilimizin ezgisi, temiz mirasımızın sesi ve edebiyatımızın sağlam gücü hiç susmasın.

Not: Bu metni, İsveç’te yaşayan kıymetli Malfono Joseph Asmar Melki’nin talebi üzerine Süryanice olarak kaleme aldım. 2021 yılında yayımlanan “**Zamanın Hikmeti – Süryanice Halk Atasözleri**” adlı eserde, Arapça ve Süryanice olarak takdim yazısı şeklinde yer almıştır. İki gün önce kitap elime ulaştınca, tanıtım amacıyla bu metni değerli okuyucu için Türkçeye çevirdim.

Yusuf Beğtaş